

**Toespraak van H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden op
Wereldalfabetiseringsdag, Den Haag 8 september 2005
“Hoe meer, hoe beter”**

Dames en heren,

Hier staan we dan, op 8 september, wéér een Wereldalfabetiseringsdag. Het is iedere keer weer een bijzondere dag – en dit keer eigenlijk een hele week – van inspirerende activiteiten. Weer veel bekende gezichten. Maar ook veel mensen die hier misschien voor de eerste keer bij betrokken zijn. Alleen al vanuit dat oogpunt is het dus niet zomaar wéér een Wereldalfabetiseringsdag.

Want steeds meer mensen uit steeds meer verschillende sectoren doen mee, dat is fantastisch! Hoe meer, hoe beter, want de kracht zit hem in het feit dat hoe meer mensen zich probleemeigenaar voelen, hoe beter het is voor de aanpak van laaggeletterdheid.

Het is de vijfde keer dat we landelijk aandacht besteden aan Wereldalfabetiseringsdag – zo’n 40 jaar geleden door de Verenigde Naties in het leven geroepen. En deze dag is er niet voor niks. Het is belangrijker dan ooit om laaggeletterdheid in de kern aan te pakken.

“Wie is nu eigenlijk verantwoordelijk voor de oplossing van dit probleem?” wordt mij vaak gevraagd. Deze zaal verraadt het antwoord: kijk naar links, kijk naar rechts... en als u toch bezig bent, sta dan ook even stil bij uzelf. Wie verantwoordelijk is? Wij allen – en zovelen hierbuiten – als schakels van een keten van spelers, die allemaal op hun eigen manier kunnen bijdragen aan oplossingen.

Deze keten begint bij voorlezen door ouders en loopt via het onderwijs naar de werksfeer en volwasseneneducatie en een leven lang leren. Waar gaat het hier om? Om het doorbreken van taboes. Om het begeleiden van laaggeletterden op weg naar een leven met nieuwe kansen. Om het bewustzijn dat een grote groep klanten, kiezers en burgers onvoldoende kunnen participeren in deze maatschappij. En uiteindelijk gaat het erom een geletterde samenleving te creëren, waarin iedereen met trots in staat is zijn taal te gebruiken. Dat is onze wens. Dat is onze ambitie.

Ja, ik ben het met u eens, het is misschien wel een logisch, maar geen simpel verhaal.

Zie ik het somber? Zeer zeker niet... persoonlijk ligt dat niet in mijn aard; en, wat belangrijker is, dat is ook niet de realiteit.

Want de aandacht en activiteiten tot nu toe zijn niet voor niets geweest. Veel laaggeletterden hebben hierdoor de kracht gevonden om iets aan hun achterstand te doen. Nieuwe organisaties, individuen en sectoren nemen het onderwerp ter harte en dragen nu bij aan de aanpak ervan. De activiteiten vandaag en eerder deze week kenmerken de verschillende facetten van de problematiek en van waar oplossingen liggen: het bedrijfsleven, het onderwijs en educatie experts, maatschappelijke instellingen, dienstverleners..... en dat op landelijk, provinciaal en lokaal niveau.

Op Wereldalfabetiseringsdag richten we – terecht – de schijnwerpers op al deze mensen en organisaties die zich inzetten om ongeletterdheid aan te pakken. De keten die ik noemde is hier ook mooi in terug te zien: van preventie en erkenning, tot herkenning, begeleiding, onderwijs en onderzoek. De beweegredenen om mee te doen zijn uiteenlopend: een beter functionerend bedrijf, gemotiveerde werknemers, betrokken ouders, motiveren van laaggeletterde inwoners, versterken van de economie.

De schijnwerpers zijn met name gericht op allen die de moed hebben hun handicap toe te geven en onderwijs op te zoeken. “Het licht is aangegaan nu ik kan lezen en

schrijven,” zegt u. Aan alle anderen hier vraag ik – probeert u zich in te denken, als u vanavond voor het slapen gaan nog even een paar bladzijden leest en dan het licht uitdoet... hoe het leven er uit zou zien als u die paar bladzijden niet zou kunnen lezen.

Vandaag is ook de dag om vooruit te kijken naar de uitdagingen die voor ons liggen.

En dan wordt mijn verhaal toch weer wat somberder. Het is een groeiend sociaal-economisch probleem. Er blijken nog steeds mensen van onze scholen te komen die niet over voldoende lees- en schrijfvaardigheden beschikken. En door de toegenomen eisen op de arbeidsmarkt en de integratie van informatie en communicatietechnologie neemt het belang van deze vaardigheden alleen nog maar toe.

Ik vrees dat dit besef ondanks alle moeite en 5 Wereldalfabetiseringsdagen nog niet voldoende is doorgedrongen. We moeten aandacht blijven vragen en nieuwe partijen blijven betrekken in de strijd – om taboes te doorbreken en om expertise en middelen vrij te maken om onze doelgroepen te bereiken.

Maar aandacht alléén is natuurlijk niet voldoende... Vijf jaar Wereldalfabetiseringsdag in Nederland. Vijf, het getal dat kennis symboliseert. Is dat niet een perfect moment om naar de vijfde versnelling te gaan in onze gezamenlijke aanpak van laaggeletterdheid in Nederland? Om samen te werken aan een maatschappij waarin het nut van geletterdheid ècht serieus wordt genomen – en dat de investeringen daarin evenredig zijn aan de erkenning van dat nut, van dat belang?

En, nee – ik zie dit niet als het zoveelste probleem waaruit u moet kiezen. Natuurlijk, jeugdwerkloosheid, voortijdig schoolverlaten, het grote aantal WAO-ers, beperkte betrokkenheid van nieuwe groepen Nederlanders bij onze samenleving en armoede zijn complexe en belangrijke problemen. Op veel van deze gebieden gaat het er om dat mensen geen aansluiting vinden. Waar het er in de kern van de aanpak dus om gaat is dat mensen zo goed mogelijk zijn voorbereid om in de wereld om hen heen te kunnen functioneren. En wij weten uit ervaring dat taal en taalvaardigheid je helpt om aansluiting te vinden, om meer te durven, meer te ondernemen, om zelfstandiger te functioneren – thuis, in je omgeving en op je werk. Hier kunnen wij onze ogen toch niet voor sluiten?

Wordt het niet tijd om de vraag om te draaien? Zijn er wel goede redenen waarom organisaties níet binnen of buiten hun eigen structuur meewerken aan de bestrijding van laaggeletterdheid en het stimuleren van geletterdheid?

Hoe meer, hoe beter. Wij zijn hier met zo’n 250 mensen. Zou het niet een idee zijn dat ieder van u het komende jaar naar vijf nieuwe organisaties, bedrijven, vakverenigingen of individuen stapt om hen te betrekken in de aanpak van laaggeletterdheid? U heeft al zoveel kennis, zoveel praktijkervaring. Het is dus niet nodig om het wiel weer uit te vinden. Wat ieders motief ook mag zijn om laaggeletterdheid de wereld uit te helpen – persoonlijk, sociaal-maatschappelijk, economisch.... het gaat om het resultaat. Laten wij daar op inzetten.

Ik zie u graag volgend jaar terug, ieder mét vijf nieuwe partners.

Dank u wel.